

**Sotsiaalministri määruse „Sotsiaalministri 16. septembri 2025. a määruse nr 49
„Vanaduspensioniea kehtestamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Riikliku pensionikindlustuse seaduse (RPKS) § 7¹ lõike 6 kohaselt on sotsiaalministril kohustus kehtestada iga kalendriaasta kohta vanaduspensioniea, mida rakendatakse nende isikute suhtes, kes vastaval aastal jõuavad vanaduspensioniea. Pensioniea määratakse kalendriaastapõhiselt ning õiguspärase ootuse tagamiseks tuleb määrus kehtestada kaks aastat varem. Eelnõu kohaselt on 2029. aasta vanaduspensioniea 65 aastat ja neli kuud.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna nõunik Liidia Soontak (liidia.soontak@sm.ee), sotsiaalkindlustuse ja majandusekspert Magnus Piirits (magnus.piirits@sm.ee) ja pensionipoliitika juht Merle Sumil-Laanemaa (merle.sumil-laanemaa@sm.ee). Mõjude analüüsi on koostanud Sotsiaalministeeriumi analüüsi ja statistika osakonna analüütik Elo Reitalu (elo.reitalu@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusnõunik Reet Kodu (reet.kodu@sm.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muude menetluses olevate eelnõudega.

Määrusega muudetakse sotsiaalministri 16. septembri 2025. a määruse nr 49 „Vanaduspensioniea kehtestamine“ redaktsiooni (RT I, 12.12.2025, 10).

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

Eelnõuga ei kaasne vahetut mõju halduskoormusele.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahv 1 punktiga 1 sätestatakse, et määruse preambulis asendatakse tekstiosa „§ 7¹ lõigete 6 ja 6¹“ tekstiosaga „§ 7 lõike 7“.

Paragrahvi 1 punktiga 1 muudetakse määruse preambulis sisalduvat volitusnormi. Seoses RPKS-i muudatusega on vanaduspensioniea kehtestamise volitusnorm alates 1. jaanuarist 2027. a sätestatud RPKS § 7 lõikes 7. Selleks, et määrus jääks kehtima ja ei muutuks varasemate volitusnormide (RPKS § 7¹ lõigete 6 ja 6¹) kehtetuks tunnistamise tõttu kehtetuks, asendatakse varasemad volitusnormid uuega. See muudatus jõustub 1. jaanuaril 2027. a.

Paragrahvi 1 punktiga 2 täiendatakse määruse § 1 lõikega 3, millega kehtestatakse 2029. aasta vanaduspensioniea, mis on 65 aastat ja neli kuud.

Vanaduspensioniea alused ja valem on sätestatud RPKS §-s 7¹ (edaspidi, alates 1. jaanuarist 2027. a RPKS §-s 7). Alates 2027. aastast on vanaduspensioniea 65 aastat, millele lisatakse 65-aastaste isikute (meeste ja naiste) eeldatava eluea muutus, mille avaldab igal aastal Statistikaamet.

Vanaduspensioniea kehtestamisel võetakse baasperioodiks aastad 2018–2022 ja lähteperioodiks ajavahemik neli kuni kaheksa aastat enne aastat, mille kohta vanaduspensioniga arvutatakse. Seega arvutatakse eeldatava eluea kasv viie kalendriaasta libiseva keskmisena, et vältida üksikute aastate statistika kõikumist. Baasperioodiks on alati aastad 2018–2022, igal kalendriaastal muutub vaid viie aasta libisev keskmine.

Baasperioodil oli Statistikaameti andmete järgi 65-aastaste eeldatav eluiga vastavalt 18,41, 18,71, 18,76, 17,47 ja 18,23 aastat. Baasperioodil on 65-aastaste keskmine eeldatav eluiga 18,316 aastat.

2029. aasta vanaduspensioniea arvutamisel on lähteperioodiks aastad 2021–2025. Nendel aastatel oli 65-aastaste eeldatav eluiga vastavalt 17,47, 18,23, 18,99, 19,20 ja 19,31 aastat. Lähteperioodi keskmiseks väärtuseks on 18,640 aastat. Lähteperioodi erinevus baasperioodist on 3,888 ehk ümardatult 4 kuud. Kooskõlas RPKS § 7¹ lõikega 5 leitakse vanaduspensioniga ühe kuu täpsusega. Eeldatava eluea muutuses olevad komakohad teisendatakse kuudeks, seega ümardatult on lähteperioodi ja baasperioodi erinevus neli kuud.

$$\begin{aligned}
 & \text{Vanaduspensioniga}_{2029} \\
 &= 65 + \frac{(17,47 + 18,23 + 18,99 + 19,20 + 19,31)}{5} \\
 &\quad - \frac{(18,41 + 18,71 + 18,76 + 17,47 + 18,23)}{5} = 65 + 18,640 - 18,316 \\
 &= 65 + 0,324 \\
 &0,324 \times 12 = 3,888 \text{ kuud ehk ümardatult 4 kuud}
 \end{aligned}$$

2029. aastal jõuavad vanaduspensioniiikka 1963. aasta oktoobrist 1964. aasta augustini sündinud isikud. Näiteks 15. augustil 1964 sündinud isik saab 65 aasta ja nelja kuu vanuseks 15. detsembril 2029. Seevastu 1964. aasta septembrist detsembrini sündinud isikud 2029. aastal vanaduspensioniiikka ei jõua. Näiteks 15. septembril 1964 sündinud isik saab 65 aasta ja nelja kuu vanuseks alles 15. jaanuaril 2030. Kuid tema vanaduspensioniga tehakse kindlaks uue, 2030. aasta vanaduspensioniea alusel.

Paragrahvi 1 punktiga 3 täiendatakse määruse § 2 lõikega 3 ja sätestatakse, et 2029. a vanaduspensioniga rakendatakse alates 1. jaanuarist 2029. a. Määruses on analoogsed rakendussätted juba 2027. ja 2028. aasta vanaduspensioniea kohta. Muudatusega täiendatakse määrust 2029. aasta vanaduspensioniea rakendamist reguleeriva sättega.

Eelnõu §-ga 2 nähakse ette, et määruse § 1 punkt 1 jõustub 1. jaanuaril 2027. a. Volitusnormi viide viiakse kooskõlla alates samast kuupäevast kehtiva RPKS-i redaktsiooniga. Ülejäänud muudatused jõustuvad üldises korras pärast määruse avaldamist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruses esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju järgmistes valdkondades: sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju ning mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele ja eelarvele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Eelnõus esitatud muudatused ei avalda mõju

regionaalarengule, elu- ja looduskeskkonnale ega riigi julgeolekule ja välissuhetele ning seetõttu ei ole mõju olulisust nendes mõjuvaldkondades hinnatud.

Kavandatava muudatuse kohaselt on 2029. aastal vanaduspensioniga 65 aastat ja 4 kuud; võrreldes 2028. aastaga suureneb pensioniga ühe kuu võrra.

Mõjuanalüüsi koostamiseks on kasutatud peamiselt Sotsiaalkindlustusameti, Statistikaameti, OECD ja Eurostati andmeid ning Rahandusministeeriumi pikaajalist majandusprognoosi.

4.1. Sihtrühma suurus ja mõju avaldumise sagedus

01.01.2026 oli Eestis 331 000 pensionäri (sh 315 000 vanaduspensionäri). Statistikaameti viimase rahvastiku prognoosi põhistsenaariumi kohaselt väheneb 18–64-aastaste ning 65-aastaste ja vanemate arvu suhe 2080. aastal 1,63-ni¹ (2025. aastal 2,82²).

Kaudselt puudutab muudatus kõiki tulevikus pensionile jäävaid tööelisi inimesi. Statistikaameti andmetel oli 2026. aasta alguses 1 020 000 tööelist inimest (15–74-aastased), mis moodustas kogu elanikkonnast 75% (sh oli 18–64-aastaseid 815 319 ehk 59,9%). Eurostati prognooside kohaselt tööeliste arv ja osakaal aja jooksul väheneb ning pensioniealiste osakaal suureneb³. Seetõttu mõjutab elnõus esitatud muudatus suurt osa Eesti elanikkonnast. Eelnõus esitatud muudatuse mõju avaldumise sagedus on hinnanguliselt keskmine, kuna vanemaealised puutuvad muudatusega kokku reeglipäraselt, st pensioniea saabumisel, kuid mitte iga päev.

4.2. Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Muudatuse peamine sotsiaalne mõju seisneb selles, et soodustab meeste ja naiste tööturul osalemist ning seeläbi ka tööjõupakkumise kasvu. Kaudselt avaldab muudatus mõju vanemaealiste majanduslikule toimetulekule, sest kauem töötamine aitab suurendada sissetulekuid. Eesti elanikkond vananeb. Samal ajal on inimeste eluiga pikenenud ja inimesed elavad kauem tervena. Eurostati andmetel oli meestel 65-aastaste keskmine eeldatav eluiga 2025. aastal 16,3 aastat, naistel 21,4 aastat ja prognoosi järgi 2080. aastal on meestel 22,4 ja naistel 26,4⁴.

Tulenevalt rahvastiku üldisest vananemisest pööratakse vanemaealiste (55–64-aastased) tööturule toomisele ja nende tööhõive suurendamisele erilist tähelepanu kõikides Euroopa Liidu riikides. Kuna üle 65-aastaste inimeste osatähtsus kogurahvastikus kasvab⁵, on oluline, et inimesed säilitaksid oma töövõime ja soovi tööd teha ka vanemas eas ning panustaksid seeläbi tööjõu hulga suurendamisse. 2025. aastal oli Statistikaameti andmetel Eestis 60–64-aastaste tööhõive määr 71,7%. Meeste ja naiste võrdluses on meeste tööhõive määr mõnevõrra madalam (meestel 68,6% ja naistel 74,3%) (joonis 1).

¹ https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikunaitajad-ja-koosseis_rahvaarv-ja-rahvastiku-koosseis/RV083

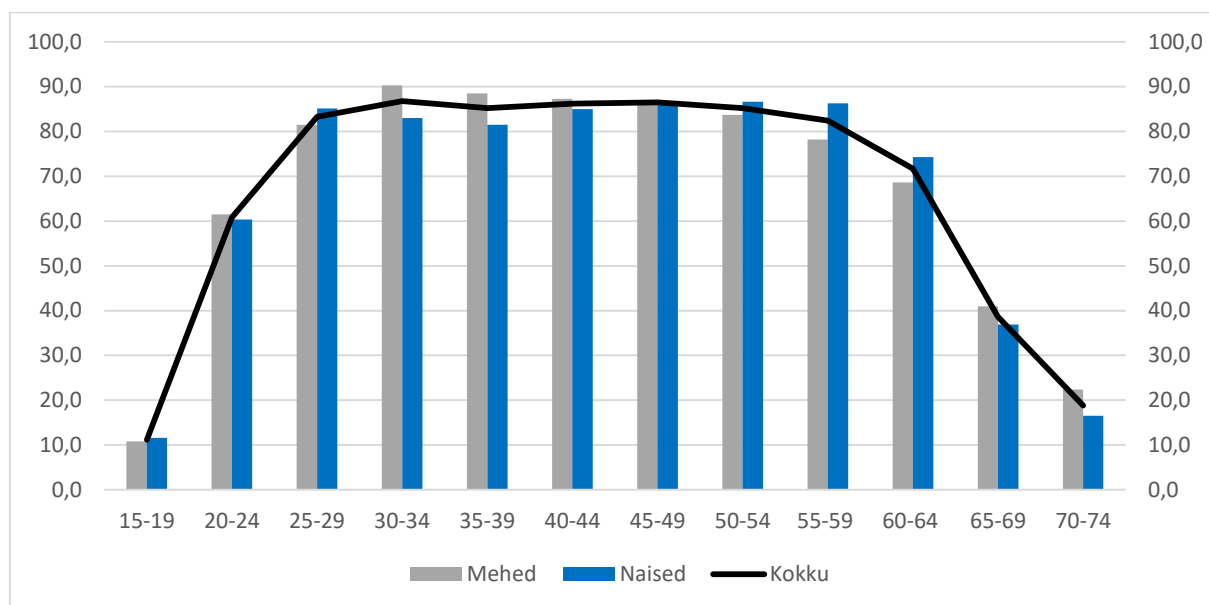
² Statistikaameti andmetel oli seisuga 01.01.2026 tööelisi (vanuses 18–64) 815 319 ja pensionäre (65+) 290 944 [RV0212: RAHVASTIK AASTA ALGUSES JA AASTAKESKMINE RAHVAAARV SOO JA VANUSE JÄRGI](#). Statistika andmebaas

³ [Short-term population projections \(2024-2050\) \[proj_stp25\]](#). 2025.aastali oli 15-74 aastaste osakaal rahvastikult Eestis 74,7%; 2050 aastal prognoositakse 72,3%

⁴ [\[proj_25nalex\] Projected life expectancy by age, sex and type of projection](#)

⁵ Statistikaameti rahvastikuprognoosi järgi suureneb 65-aastaste ja vanemate inimeste osakaal 2040. aastaks 24,6%-ni (jaanuar 2026. 21,4%).

Joonis 1. Töehõive määr vanuserühmade ja soo järgi 2025. aastal (%)

Allikas: Statistikaamet

Vanemaealiste töehõive määr on Eestis võrreldes Euroopa Liidu keskmisega küll kõrgem, ent vanuse kasvades langeb see kiiresti hoolimata sellest, et valmisolek vanaduspensionieas töötamist jätkata on olemas. OECD andmetel oli 65–69-aastaste töehõive määr Eestis 2024. aastal 39,1%, samas kui Euroopa Liidu keskmine oli 29,6%, mis viitab vanemaealiste suhteliselt tugevale tööturuseotusele ka pärast tavapärase pensioniiga⁶. Vanematel inimestel on tööealise elanikkonnaga võrreldes madalam sissetulek, sest nende peamine sissetulek on pension. Statistikaameti andmetel oli 2025. aastal keskmine vanaduspension 804 eurot kuus, keskmine brutokuupalk aga 2092 eurot. Eesti eakate vaesusrisk on ka üks Euroopa Liidu suuremaid. 2024. aastal elas Eestis suhtelises vaesuses 33,7% eakatest (65-aastased ja vanemad) ja 62,3% üksi elavatest eakatest⁷. OECD uuringu järgi on Eestis pensioni neto asendusmäär⁸ 37,8 protsenti ehk üks madalaimaid (OECD keskmine on 68,3 protsenti⁹). See osutab, et pensionisüsteemi võime tagada pensionile jäämisel varasema elatustasemega võrreldav sissetulek on pigem tagasihoidlik ning pensioni adekvaatsus on suurel määral seotud tööea pikkuse ja kogutud pensioniõigustega.

Pensioniea tõstmine aitab mõnevõrra vanemaealiste majanduslikku toimetulekut parandada, sest kauem töötamisega suurenevad kindlustusosakud, mis loob pensionisaajale eelduse saada suuremat pensioni. Samuti pikeneb II samba kogumisperiood. Kuna 2029. aasta muudatus tähendab vaid ühekordset ühekuulist pensioniea tõusu, on selle vahetu mõju üksikisiku pensionitasemele väike, kuid pika vaate puhul on oluline mehhanismi järjepidevus: väikeste sammudena toimuv pensioniea kohandamine võimaldab süsteemil reageerida eluea pikenemisele ilma järskude šokkideta tööturule või pensionisaajatele.

⁶ https://www.oecd.org/en/publications/oecd-employment-outlook-2025_194a947b-en/full-report/navigating-the-golden-years-making-the-labour-market-work-for-older-workers_2bc681ed.html

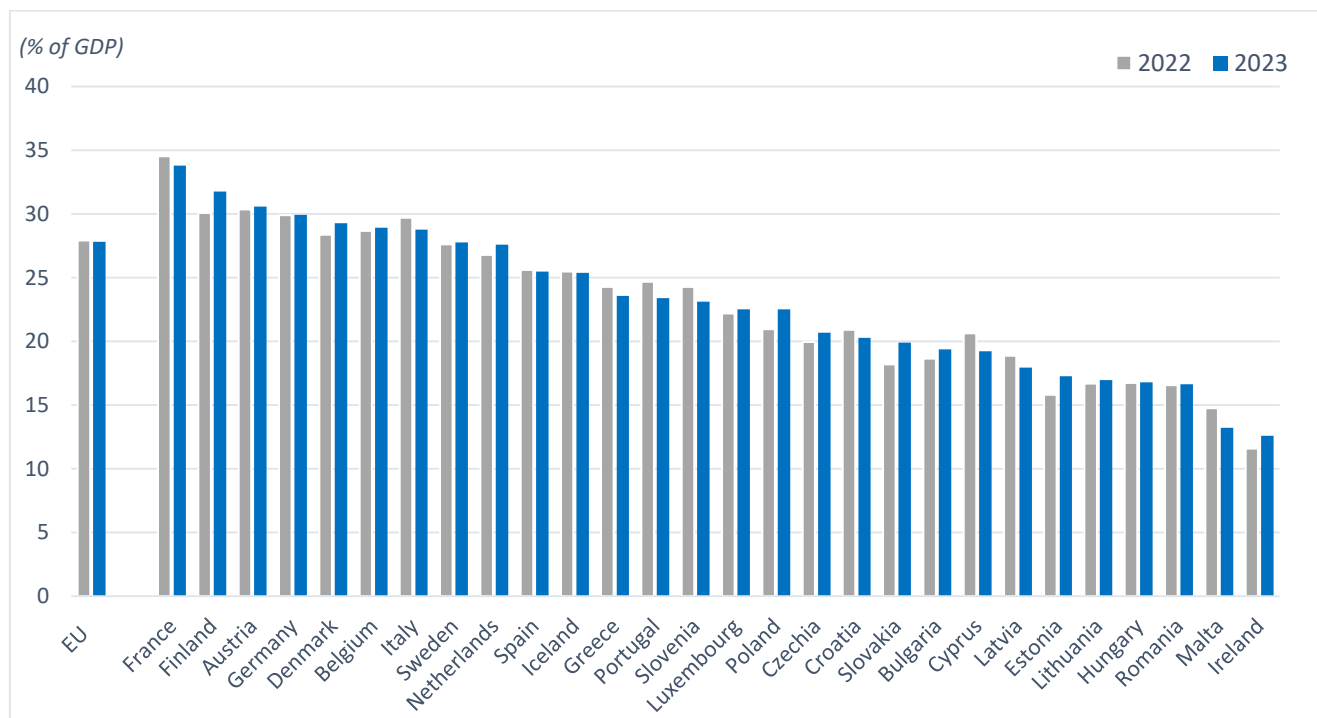
⁷ Kogu elanikkonna suhtelise vaesuse määr oli Statistikaameti andmetel 2024. aastal 19,5%.

⁸ Netopensioni asendusmäär on määratletud kui individuaalne netopension, mis on jagatud pensionieelse netopalgaga, võttes arvesse üksikisiku tulumaksu ning töötajate ja pensionäride tasutud sotsiaalkindlustusmaksid.

⁹ [Pensions at a Glance 2025 \(EN\)](#) (lk 169 table 4.4.)

Tööealise elanikkonna vähenemisest tuleneva tööjõupuuduse leevendamisele aitab kaasa ka pensioniea tõstmine, mis omakorda parandab sotsiaalkaitstesüsteemi jätkusuutlikkust. Eesti sotsiaalkaitstesüsteemi iseloomustab sotsiaalkaitsekulude madal osakaal. Eurostati andmetel moodustasid Eesti sotsiaalkaitsekulud 17,3% SKT-st 2023. aastal võrreldes EL-i 27,8%-ga (joonis 2).

Joonis 2. Sotsiaalkaitsekulud Euroopa Liidu riikides 2022/2023, % SKT-st

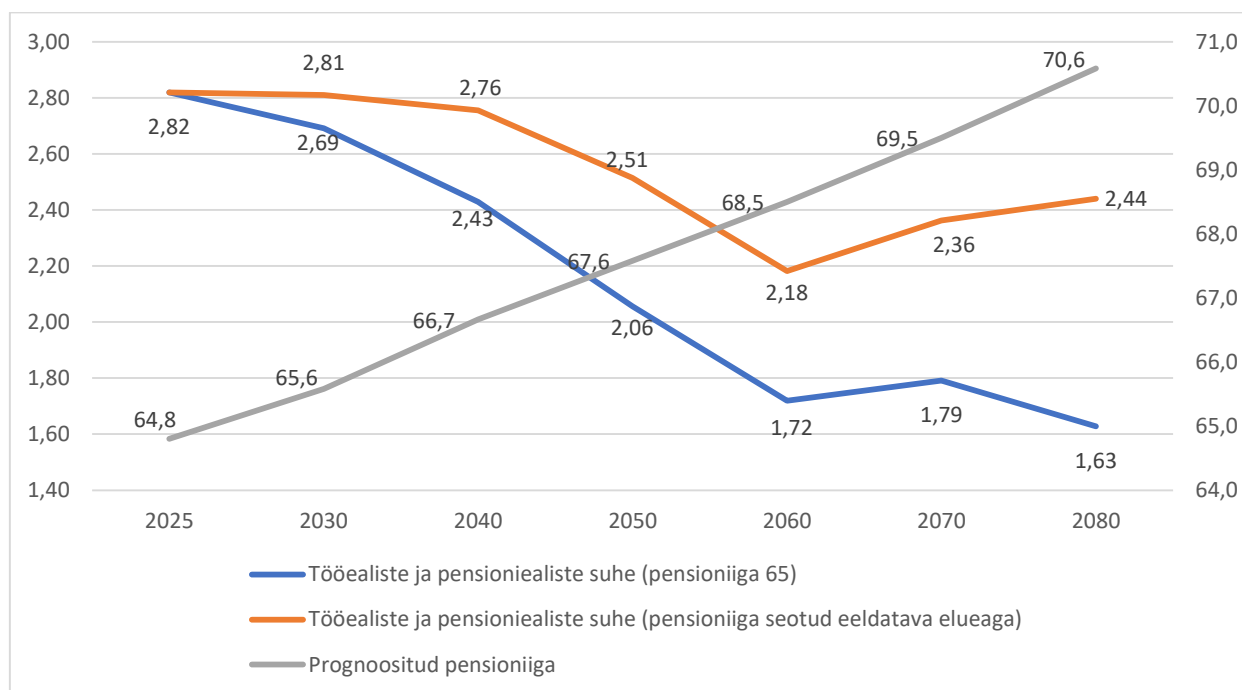
Allikas: Eurostat

Pensioniea tõstmine on Euroopa Liidu liikmesriikides laialdaselt kasutusele võetud meede, et leevendada demograafilist survet riiklikele pensionisüsteemidele. Mitmes riigis on vanust tõstetud või see on järk-järgult tõusmas 67. eluaastani. Lisaks on ELi 27 liikmesriigist 12 otsustanud siduda pensioniea edasise tõusu automaatselt eeldatava eluea pikenedisega.¹⁰ Sellised mehhanismid võimaldavad pensionisüsteemil reageerida pikaajalistele demograafilistele trendidele automaatsemalt ja prognoositavamalt ning vähendavad vajadust teha sagedasi *ad hoc* poliitilisi otsuseid pensioniea muutmiseks.

Vanaduspensioniea muutmine mõjutab tööealiste ja pensioniealiste suhet. Kehtiva vanaduspensioniea järgi väheneks viimase Statistikaameti rahvastiku prognoosi järgi tööealiste (18 kuni 64-aastased) ja vanaduspensioniealiste (65-aastased ja vanemad) suhe 2025. aasta 2,82-lt 2080. aasta 1,63-ni. Eelnõus esitatud pensioniea tõstmise muudatus parandab tööealiste ja pensioniealiste suhet ning aastaks 2080 on suhe eeldatavalt 2,44 (joonis 3). Makromajanduslikust vaatenurgast tähendab see, et tulevikus oleks iga pensioniealise kohta rohkem tööealisi inimesi kui stsenaariumis, kus pensioniiga jääks 65 aasta tasemele. See omakorda toetab pensionikindlustuse tulubaasi ja vähendab survet nii sotsiaalmaksumääradele kui ka pensionide reaalsele tasemele.

¹⁰ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c854e35f-2eb1-11ef-a61b-01aa75ed71a1/language-en> (lk 67, Table 5)

Joonis 3. Tööealiste ja pensioniealiste suhe aastatel 2025–2080

Allikas: Statistikaamet, Sotsiaalministeeriumi arvutused

Märkus: 2025. aastal tööealised 18–64, pensioniealised 65+ ja muudetud vastavalt pensioniea tõusule, st 2080. aastal tööealised 18–70, pensioniealised 70+

Ebasoovitavate mõjude risk

Pensioniiga on seotud eeldatava elueaga, nii et pensioniea muutus sõltub 65-aastaste inimeste eeldatava eluea muutusest. Et vältida eeldatava eluea kõikumise mõju (st eeldatava eluea muutus võib kõikuda aasta varasemaga võrreldes suhteliselt suurtes piirides), on võetud pensioniea muutmisel aluseks viie aasta libisev keskmine. Võimalike teadlikkusega seotud riskide maandamiseks kehtestatakse vanaduspensioniiga kaks aastat varem, et pensionile jääjatele oleks see enne teada (iga aasta lõpus kehtestatakse üle-ülejärgmise aasta vanaduspensioniiga). Samuti on RPKS-s sätestatud, et vanaduspensioniiga ei saa tõusta rohkem kui kolm kuud aastas.

Ebasoovitav mõju võib ilmnedas juhul, kui tööturg ei ole piisavalt paindlik ning sellest tulenevalt jäävad vanemaealised tööturult eemale ja vajavad täiendavat abi majandusliku toimetuleku tagamisel. Analüüsid näitavad, et vanemaealistel (55–64-aastased) on töötuks jäämisel uue töökoha leidmine tunduvalt raskem kui noorematel töötajatel. Vanemaealiste töötuse määr on küll madalam üldisest töötuse määrast, kuid teisalt on nende töötõusud pikaajalisemad või langetakse üldse tööturult välja.¹¹ Riski maandamiseks on oluline arendada vanemaealiste töötajate hõives püsimiseks töötuse ennetamise meetmeid: töövõime jätkusuutlikkuse tagamine, täiend- ja ümberõppe soodustamine, koondamistele reageerimine, elukestva õppe põhimõtete ja tööandjate vajadustele vastavate koolituste arendamine ning tööturuteenuste osutamine pensionieas töötajatele tööturult väljalangemise vältimiseks.¹² Ka võib suureneda vajadus osaajaga töötamise võimaluste järele.

¹¹ [vanemaealised tooturul loppraport.pdf](#)

¹² <https://www.sm.ee/sites/default/files/documents/2023-04/Heaolu%20arengukava%202023-2030.pdf>

Käesoleval ajal pakutakse vanemaealistele inimestele Eesti Töötukassa kaudu erinevaid tööturuteenuseid ja mitte ainult tööd kaotades, vaid ka tööturul konkurentsivõime säilitamiseks. Muuhulgas pakutakse töötust ennetava paindliku täiendõppe meetmena vanuses 50+ kuni keskmist palka teenivatele töötavatele inimestele tööturukoolitust koolituskaardiga. Alates 1. juunist 2025 on lisandunud veel koolituskaardi saajate loetellu vanaduspensioniealised, kellele on määratud vanaduspension soodustingimustel vanaduspensionide seaduse alusel või pension väljateenitud aastate pensionide seaduse alusel. Samuti on nii töötul kui töötaval vanemaealisel inimesel võimalus osaleda töötukassa toel ümberõppes saades tasemeõppes osalemise toetust. Tingimuseks on, et inimesel on eri- või kutsealase hariduse omandamisest möödunud vähemalt 15 aastat. Nii täiend- kui ümberõppeteenustel osalemise aluseks võib olla ka tervisest tulenev takistus, mille tõttu on inimesel vaja töökohta muuta ning vajalike oskuste omandamiseks on võimalik saada nii tööturukoolitust koolituskaardiga kui tasemeõppes osalemise toetust.

Mitmed rahvusvahelised uuringud näitavad, et pensioniea tõstmine suurendab vanemaealiste tööhõivet, kuid mõju ei jaotu sihtrühmade lõikes ühtlaselt. OECD analüüsid viitavad, et pensioniea tõusul on positiivne ja statistiliselt oluline mõju vanemaealiste tööhõivemäärale, kuid mõju suurus erineb riigiti ning sõltub pensionisüsteemi disainist ja tööjõuturu tingimustest¹³. Samuti näitavad OECD analüüsid, et pensioniea tõus mõjutab tööjõupakkumist vaid osaliselt, kuna kohandumine toimub ka teiste kanalite kaudu¹⁴. Euroopa Liidu tasandi analüüsid kinnitavad, et vanemaealiste tööhõive kasv viimastel kümnenditel on olnud seotud nii pensioniea tõstmise kui ka parema tervise ja haridustasemega¹⁵.

Kirjanduses on viidatud ka sellele, et pensioniea tõstmisel võivad ilmneda kõrvalmõjud tervisele, heaolule ja töövõimele. Empiirilised uuringud näitavad, et pensioniea tõus suurendab küll tööjõus osalemist, kuid selle mõju tervisele ja heaolule on ebaühtlane¹⁶. Samuti on leitud, et mõju võib avalduda erinevate tööturult väljumise kanalite kaudu, sealhulgas töövõimetuse või töötuse süsteemide kaudu¹⁷. Erinevad uuringud viitavad ka puudetoetuste saajate arvu kasvule.¹⁸

Kokkuvõttes võib ebasoovitavate mõjude riski hinnata keskmiseks. Muudatusel on oluline mõju, kuna see rakendub kõigile Eesti elanikele, kes on sündinud 1. oktooberil 1963 ja hiljem. Samas aitab muudatus kaasa tööjõu pakkumise suurenemisele ja pensionisüsteemi finantsilisele jätkusuutlikkusele (sh paraneb tööealiste ja vanaduspensioniealiste suhe).

4.3. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele ja riigieelarvele

Määruses esitatud muudatus mõjutab riigiasutustest Sotsiaalkindlustusametit ja Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskust (TEHIK). Sotsiaalkindlustusametis mõjutab muudatus pensionimenetlusega tegelevaid töötajaid ja klienditeenindajaid, kes nõustavad sihtrühma. See nõuab muudatusi nii töökorralduses kui ka infosüsteemides, kuid nende muudatustega ei kaasne kohanemiskulusi, kuna vanaduspensioniga on Eestis alates 2002. aastast järk-

¹³ OECD (2024) [Is it worth raising the normal retirement age?](#)

¹⁴ Geppert et al. (2019) [Labour supply of older people in advanced economies: the impact of changes to statutory retirement ages | OECD](#)

¹⁵ Eurofound (2025) [Keeping older workers in the labour force](#)

¹⁶ Pilipiec, P., Groot, W., Pavlova, M. (2020) [The Effect of an Increase of the Retirement Age on the Health, Well-Being, and Labor Force Participation of Older Workers: a Systematic Literature Review | Journal of Population Ageing | Springer Nature Link](#)

¹⁷ Baumann, I., Froidevaux, A., Cabib, I. (2022) [Health among workers retiring after the state pension age: a longitudinal and comparative study | BMC Geriatrics | Springer Nature Link](#)

¹⁸ Duggan, M., Singleton, P., Song, J. (2005) [Aching to Retire? The Rise in the Full Retirement Age and its Impact on the Disability Rolls \(nber.org\)](#); Finnish Centre for Pensions (etk.fi; 15.06.2023) „Rising retirement age reflected in rising employment rate – unemployment and disability have also increased“; Soosaar, O., Puur, A., Leppik, L. [Kas pensioniea kergitamine pikendab tööelu? Eesti pensionireformi näitel](#), Eesti Pank, Publikatsioonid 3/2020.

järgult tõusnud. Muudatusega ei kaasne halduskoormuse suurenemist tulevastele pensionäridele. TEHIKut mõjutab muudatus infosüsteemi uuendamise kaudu, kuid selle mõju on väike ja mõju avaldumise sagedus ühekordne. Määruses esitatud muudatus ei mõjuta kohalike omavalitsuste korraldust.

Pensionisüsteemi finantsilist jätkusuutlikkust mõjutavad nii majandusareng kui ka rahvastiku vananemine. Rahvastiku vananemisega on oodata tööealise elanikkonna olulist vähenemist võrreldes pensioniealistega. Praeguse olukorra jätkumisel suureneb pensionäride arv, mis tähendab survet pensionikindlustuse eelarvele ja pensioni suurusele. Seetõttu on pensioniea tõusu peamine eesmärk parandada pensionisüsteemi jätkusuutlikkust, suurendades muudatuse kaudu töötavate inimeste arvu ja vähendades pensionäride arvu.

Eestis rahastatakse vanaduspensione (I sammast) peamiselt jooksvast sotsiaalmaksust, aga ka riigieelarve muudest tuludest. Riikliku pensionikindlustuse kulud olid 2025. aastal kokku 3,2 miljardit eurot.¹⁹ Oluline tegur, millega saab mõjutada pensionikindlustuse jätkusuutlikkust, on pensioniiga. Pensioniiga saab tõsta ühekordsete otsustega, kuid samas on võimalik ja otstarbekam kasutada automaatselt kohanduvaid mehhanisme, mis kohandavad pensioniiga vastavalt objektiivsele statistikale.²⁰ Selliste mehhanismide eelis seisneb prognoositavuses: pensioniea muutus sõltub läbipaistvast statistilisest indikaatorist ning aitab vältida olukorda, kus pensionisüsteemi kohandatakse harva ja suurte hüpetega. See on oluline nii avaliku sektori eelarveplaneerimise kui ka inimeste õiguspärase ootuse seisukohalt.

Riikliku vanaduspensionide jätkusuutlikkuse varasemates analüüsides²¹ on leitud, et pensioniea tõstmise mõju riigieelarvele on üldjuhul positiivne: pikem töötamine suurendab sotsiaalmaksu ja muude tööjõumaksude laekumist ning lükkab edasi vanaduspensionide väljamaksmise algust. Ka juhul, kui ühe aasta muudatus on väike, on mehhanismi kumulatiivne mõju pika aja jooksul märkimisväärne, sest see mõjutab samaaegselt nii maksutulude kui pensionikulude.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamise ei kaasne SKA-le täiendavaid IT-arenduskulusid, kuid töökoormus võib suureneeda inimeste lisapöördumiste tõttu.

Eelnõu mõjutab ka Töötukassa töökoormust ja kulusid (puudutab kõiki kulukomponente), kuna pensioniea tõusu tulemusena suureneb sihtrühma suurus, kellel on võimalik töötuna arvel olla ja saada hüvitisi, toetusi ja tööturuteenuseid. Lisaks mõjutab ka töövõimetoetuse kulusid, kuna seda tuleb uue vanaduspensionieani kauem maksta. Töötukassa andmetel, arvestades töövõimetoetuse saajate arvu suurenemist ning töövõimetoetuse keskmise makse suurust, prognoositakse töövõimetoetuse kulude kasvu 2029. aastal pensioniea tõusust tulenevalt ligikaudu 1,8 miljoni euro võrra.

6. Määruse jõustumine

Määruse § 1 punkt 1 jõustub 1. jaanuaril 2027. a. Volitusnormi viide viiakse kooskõlla alates samast kuupäevast kehtiva RPKS-i redaktsiooniga. Ülejäänud muudatused jõustuvad üldises korras pärast määruse avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

¹⁹ [Statistika | Sotsiaalkindlustusamet](#)

²⁰ [Eesti pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse analüüs_sotsiaalministeerium.pdf_2022 \(sm.ee\)](#)

²¹ [Vanaduspensionide jätkusuutlikkuse analüüs_2016.pdf \(sm.ee\)](#)

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Sotsiaalkindlustusametile, Eesti Töötukassale ja Eesti Pensionäride Ühenduste Liidule. Arvamuse esitas Sotsiaalkindlustusamet, kes võttis eelnõu teadmiseks.